

Az OTKA utolsó halála

PUBLICISZTIKA - LXVIII. évfolyam, 22. szám, 2024. május 31.

*„Soha így meg nem öltek Multat. / Már nem tudjuk, mit veszítettünk, / Nem gyilkol új veszteség gondja, /
Dermedett álom minden tettünk / S minden álmunk egy dermedett tett: / S vagyunk ördögnél esettebbek.”*

Az OTKA, teljes születési nevén Országos Tudományos Kutatási Alap, 1986, majd a rendszerváltás után 1991 óta a hazai tudományos kutatás alappillére, támogatója, motorja, nélkülözhetetlen eleme, s emellett a kutatási kiválóság objektív mércéje, amely külföldi példák alapján jött létre, és végig tartotta magát a részrehajlásmentes elbírálás elvéhez és gyakorlatához.

Dicsérni fogom az OTKA-t, pedig temetnem kell, miközben igencsak kelletlen szónok leszek a sírgödörnél. Az OTKA-t már sokan és sokszor temették, de még sose volt annyira biztos, hogy vége van, mint most, jóllehet a csontjaiból mintha egy másik lényt, egy homunculust, gólemet, Frankensteint, vagy ki tudja, mit igyekeznének kreálni – de erről majd később.

Születés és...

Az OTKA előtt semmilyen pályázati rendszer nem volt, hol ez, hol az a minisztérium vagy annak valamely intézménye hirdetett meg lehetőségeket, általában egyszeri alkalomra és 100 ezer Ft-os nagyságrendben. A korabeli beszámolók rendszeresen felemlítik, hogy a személyes kapcsolatok voltak az akkori idők pályázati környezetének a legfőbb veszélyforrásai. Patkós András, aki a minisztérium tudományos főosztályvezetője volt a 90-es években, egyenesen *„abszolutista-kijárákos tudományfinanszírozási rendszerről”* beszél.

Az OTKA elődszervezete csaknem 40 éve, 1986-ban jött létre, amikor főleg a német kutatási ügynökség, a DFG (*Deutsche Forschungsgemeinschaft*) mintájára, az első ötéves ciklusra akkor hatalmasnak számító 4 milliárd Ft-os támogatással alakult meg, gyakorlatilag az MTA keretébe rendezve és az akkori főtítkár, Láng István kezébe helyezve. Lényegében az Akadémia tudományos bizottságaira bízta a bíráltatást, és az az első kb. 3000 pályázatból kb. 1250–1300-at fogadtak el, ami sokkal jobb arány volt a későbbieknél.¹ Az önálló, független OTKA története az 1991-es évvel kezdődött, amikor Kosáry Domokos MTA-elnöksége alatt a pártállami időkben is hiteles személyiségként tisztelt szociológus Andorka Rudolf lett az OTKA első valódi elnöke.² Ő érte el azt, hogy az OTKA költségvetése „külön soron”, önálló tételként jelenjen meg a költségvetésben, mert minden szervezetnek ez garantálja a függetlenségét. Akkoriban még – éppen az MTA divízióit is tükrözve – az OTKA egy főbizottságból és három nagy kollégiumból állt: az élettelen és élet-, illetve társadalomtudományok szerinti megosztásban: a tagokat a tudományos élet, pontosabban az akadémiai osztályok, bizottságok jelölték, az elnököt az MTA javaslatára a miniszterelnök nevezte ki. A bírálatokat a kollégiumok alatt megszervezett zsűrik végezték, akkoriban még csak magyar nyelven és papíralapon.

Kertész János fizikus így foglalta össze az első OTKA-törvényt: *„Szerepelt benne, hogy az OTKA elkülönített pénzalap az alapkutatások és infrastruktúrájuk támogatására. Részletesen le volt írva a felépítése, a zsűrik – szakmai kollégiumok – bizottság hierarchia, a bizottság összetétele (5 tag a kormány képviseletében, 11 a tudományból és a felsőoktatásból, köztük 2 külföldi) és a kinevezési rend. Az OTKA az oktatásért és kutatásért felelős miniszter felügyelete alá tartozott, de széles körű önállóságot élvezett, a bizottság a döntéseket a zsűrik, illetve szakkollégiumok javaslata alapján, önállóan hozta meg. A zsűrik által meghatározott rangsor nyilvános volt.”³*

Az OTKA-t először akkor temették, amikor a Horn-kormány és még Andorka elnöksége idején, 1996-ban

megvonták tőle az „alap” státuszt és a nevét „alaprogramra” változtatták, ami azt jelentette, hogy nem rendelkezett a költségvetési éven túl tartalékolható összegekkel. Ezt az intézkedést nem kifejezetten a tudomány vagy az OTKA ellen hozták, mivel akkor a Világbank, illetve a Pénzügyminisztérium követelésére hasonló okokból az összes alapot átalakították, és bár Fodor Gábor kultuszminiszter magához akarta vonni, végül megmaradt az önállósága annak ellenére, hogy az MTA fejezetébe helyezték, mert a „külön sor” feltétele továbbra is érvényben volt, vagyis az Akadémia nem nyúlhatott az OTKA keretéhez.

Az 1997-es OTKA-törvényt, amelyet az az évben elhunyt Andorka Rudolf szorgalmazott, Lipták András debreceni kémikus elnöksége alatt fogadták el. Ez már pontosan körvonalazta a 15 tagú OTKA Bizottság és az elnök feladatait és kötelezettségeit.⁴ Érdemes idézni hosszabban belőle, hogy lássuk, honnan hová jutottunk: *„Az OTKA vezető testülete az Országos Tudományos Kutatási Alapprogramok Bizottsága (a továbbiakban: OTKA Bizottság), amely elnökből, két alelnökből és 15 tagból áll. Az egyik alelnök személyére a [felsőoktatási konferenciák] együttesen, a másikra az [MTA] tesz javaslatot. Az elnököt és az alelnököket hároméves időtartamra – az Akadémia elnöke és a művelődési és közoktatási miniszter közös javaslatára – a miniszterelnök bízza meg.”* Az OTKA Bizottság tagjai az alábbiak által javasolt (és számú) szakértők: a szakminisztériumok (öt), az MTA (kettő), közgyűjteményi igazgatók (egy), felsőoktatási konferenciák (három), OMFB⁵ (egy), valamint a három kollégiumi elnök. *„A Tudományterületi Kollégiumok elnökeit és tagjait az OTKA Bizottság titkos szavazással kialakított javaslata alapján a Bizottság elnöke kéri fel három évre.”*

A legendás hírű Gilyén Elemérné vezetése alatt működő Iroda munkája egyre gördülékenyebb és színvonalasabb lett. Liptáknak köszönhetően elindultak a posztdoktori pályázatok, de állandó fenyegetést jelentett a szűk költségvetési keret. Az 1990-es évek végén az átlagos kutatási támogatás 3,8 millió Ft, vagy másképpen évi kb. 1 millió Ft, a támogatott kutatásokban részt vevők száma átlag 4,5 fő volt. Ezen az első Fidesz-kormány alatt Pálincás József tudott változtatni, aki összesen 3,7 milliárd Ft-tal emelte meg az OTKA keretét, amely a 2000-es évek végén összesen évi 5 milliárd Ft lett.⁶ Ez tette lehetővé nagyobb volumenű pályázatok kiírását is, amivel többen nem értettek egyet a szervezeten belül sem.

Ekkor már, 2003 óta Makara B. Gábor neurobiológus volt az elnök. Neki több radikális változás is köszönhető, elsősorban a papíralapú pályázás és bírálás helyett az elektronikus rendszer bevezetése, ami a kezdeti gubancok elhárítása után azóta is mindenki teljes meglepedésére működik. Az angol nyelvi változatra azért lett szükség, mert Makara alatt bevezették a külföldi bírálók rendszerét, és különösen az élet- és természettudományi zsűrikben, de már a társadalomtudományiakban is egyre nagyobb számban vettek részt idegen országokból érkező tudósok. Ami azzal is járt, hogy egyre inkább kötelezővé vált a pályázatokat angol nyelven beadni.

Makara elnökségének 2×3 éve után 2010-ben Kollár László BME-professzort választották elnökké. Ő továbbfejlesztette az e-pályázási rendszert, ebbe bevonta a kollégiumokat is, szabályozta a zsűrik és a kollégiumok viszonyát, például azzal, hogy a döntés a kollégium kezében van, de a zsűrielnökök részt vesznek az üléseiken, és adott esetben felszólalhatnak a zsűrijük javaslatát megvédendő. Kollár elnöksége alatt csökkent az OTKA finanszírozása, és ekkor állt be a máig érvényes kb. 20 százalékos támogatási arány, amely korábban akár 50 százalékos is lehetett. A mérvadó források szerint az ideális a kb. 1/3-os arány, vagyis a benyújtott pályázatoknak nagyjából egyharmadát kellene elfogadni ahhoz, hogy a szűrés eredményes, ugyanakkor előremutató legyen, és bizalmat keltsen a tudósokban. Ugyancsak ekkor vezették be azt a máig élő gyakorlatot, hogy a bírálók, illetve a zsűrik nem módosíthatják a megpályázott összeget, hiszen akkor nem biztosítható, hogy a tervezett kutatás azzal az eredménnyel valósul meg, amit előre jeleztek.

Az OTKA-t nemcsak olyan nemzetközi testületek ismerték el magas színvonalon működő intézménynek, mint 2014-ben az ESF (*European Science Foundation* – Európai Tudományos Alapítvány), hanem együttműködő partnerként fogadták el a hasonló külföldi szervezetek, mint az osztrák vagy a holland tudományos alap (FWV, NWO).

Az OTKA második halála

2008-ban Pálincás József, az első Fidesz-kormány alatti oktatási miniszter lett az MTA elnöke, és itt is igyekezett folytatni azt a fajta tudománymenedzselést, amit már miniszter korában is elkezdett, nevezetesen megemelni a kutatások támogatását, részben az MTA részére, részben pedig új pályázati programok bevezetésével, például már 2009-ben a Lendület pályázatokkal. Ez igazán nagy dobás volt, mert évente hat-nyolc, elsősorban magyar, majd később nem magyar tudóst extra magas fizetésekkel, nagy kutatási támogatással kívánt ide-, illetve hazacsábítani vagy itthon tartani. Ráadásul sokáig úgy működött a program, hogy a pozitív értékelést kapott ciklus végén a csoportos projekt ugyanazokkal a feltételekkel beépülhetett az adott akadémiai intézet keretébe. (Az egyetemekre is lehetett pályázni, de az ottani továbbfinanszírozást az MTA nem vállalta, arról az egyetemnek kellett gondoskodnia.) A már régóta létező ún. fiatal kutatói program mellé, amely révén egy-egy akadémiai intézet 1-5 még a PhD-fokozata előtt álló segédmunkatársat vehetett föl három évre, az MTA bevezette a (meghosszabbítható) posztdoktori pályázatokat, valamint a vendégkutatói rendszert.

Pálincásnak feltett szándéka volt, hogy Magyarországon egy olyan többszintű kutatási pályázati struktúrát dolgozzon ki, amely a nemzetközi minták szerinti piramis formában kínálja fel minden lépcsőn az előrelépés lehetőségét a kisebb volumenű, például egyéni posztdoktori kutatási tervektől az 1997-ben indult Bolyai-ösztöndíjakon, az OTKA fiatal, majd „felnőtt” kutatói csoportos pályázatain át egészen a nagy létszámú és költségű, komoly nemzetközi hatással bíró tudományos munkálatokig. Nyilván ez motiválta, hogy MTA-elnöksége után, 2014 júniusától kezdve átalakítsa a kutatástámogatás rendszerét, és annak központját egy kormányhivatalba telepítse: a korábbi Nemzeti Kutatási és Technológiai Hivatal jogosultságait kiterjesztve annak elnökeként valósította meg elképzeléseit. 2014 októberében megjelent a közlemény, hogy hatályon kívül helyezik az OTKA-törvényt, december 31-én jogutóddal megszüntetik az OTKA Irodát, és a törvényi szabályozás szerint az OTKA programjait, a futó pályázatok ügyintézését a Nemzeti Kutatási Fejlesztési és Innovációs Hivatal (NKFIH) veszi át.

Az említett új törvényben ennyi szerepel a testületről és a pályázati eljárásról: *„A pályázatokat formailag a Kormány által kijelölt szerv ellenőrzi, tartalmilag a Kormány által kijelölt szerv által felkért értékelő testületek, így különösen szakterületi kollégiumok értékeli. Az értékelő testületek tevékenységének támogatására – a testület javaslata alapján – a Kormány által kijelölt szerv által megbízott szakértői csoportok működhetnek. Az értékelésben – a Kormány által kijelölt szerv vezetője, az értékelő testület vagy a szakértői csoport felkérése alapján – közreműködhetnek továbbá a pályázók számára nem megismerhető személyazonosságú szakértők (a továbbiakban: anonim szakértők).”* Nincsen semmiféle főbizottság, jelölés, választás stb., a végső döntés pedig az NKFIH elnökének a kezében van. Mindez egybevág azzal a tapasztalattal, hogy Pálincás már MTA-elnök korában sem rokonszenvezett a bizottsági alapú döntéshozatalokkal, hanem igyekezett minden határozatot maga meghozni. Ennek jellemző példája volt az MTA-intézetek összevonásának a bejelentése 2011-ben, mert talán saját vezetőitársain kívül senkivel sem konzultált róla.⁷

A döntést a tudományos életben rég nem tapasztalt elemi felháborodás kísérte, amit Pálincás azzal próbált leszerelni, hogy neki alkalma lesz az OTKA-keretet akár a duplájára is emelni. Tagadhatatlan, hogy valóban emelkedett a költségvetése, ha nem is az ígért mértékben, és ami fontosabb, Pálincás soha nem szólt bele a testületi döntésekbe, legfeljebb annyit változtatott, hogy a három kollégium mellé felállított egy negyediket, a környezettudományit, amelybe az agrár- és a földtudomány, valamint az ökológia tartoztak.⁸ Továbbá más pályázatokat is elindított, mint pl. az Élvonalt, amely az Európai Kutatási Tanács (ERC) nagy presztízsű támogatásának elnyerésében segített a hazai kutatóknak.

A 2018-as választások után azonban Pálincás távozni kényszerült, mert nem volt hajlandó az új ITM-miniszter, Palkovics László alá tartozni. Utóda egy hozza képest kis kaliberű egyetemi docens, Birkner Zoltán lett, akit ennek megfelelően meg is fosztottak Pálincás számos jogosítványától.⁹ A rendszer azonban, talán tehetetlensége vagy a vezetők találékonyságának hiánya miatt, változatlanul tovább működött. A szokásjog alapján, mivel már rég nem a tudományos, pl. akadémiai testületek jelölték a kollégiumok vagy zsűri tagjait, elnökeit, általában a korábbi tisztségviselők ajánlották az utódokat, mert az a szabály végig megmaradt, hogy maximum 3 (+1) évig maradhat bárki tag vagy elnök.

Ebbe a rutinba csapott aztán bele Palkovics miniszter 2020 augusztusában, amikor a poszt-pálincási

korszak új szabályai szerint rátestált döntéshozói hatalommal élve belenyúlt a már a kollégiumokon túljutott döntésekbe, és többektől elvette, másoknak meg kiosztotta a pályázati nyertes stallumot, közöttük saját államtitkárának is.¹⁰ Ekkor kezdtük most már harmadszorra temetni az OTKA-t, pedig még most sem volt vége. Birkner elnök azért megpróbálta megvédeni a főnökét, mondván: „*Furcsa is lenne, ha a forrást biztosító hivatal, illetve a döntéshozó Minisztérium nem bírálhatná felül a kollégiumok döntési javaslatait, illetve döntését az értékelőknek – döntéshozóként – indokolnia kellene. Ismereteim szerint ez sehol a világon nincs így.*”¹¹ De hát rosszul tudta...

Az elmúlt években egyébként az MTA többször próbálkozott, nem is esélytelenül, hogy az OTKA visszakerülhessen hozzá, hiszen főtitkára, Kollár László személyében az OTKA utolsó elnöke lett volna a garancia a működés folyamatosságára, de a végén mindig lepattant a kormányról.

Az OTKA végleges halála

Csák János, az új miniszter az új minisztériumban valamely oknál fogva nem volt elégedett a már akkor is híres fizikus Krausz Ferencsel, és 2023 nyarán menesztette a 2020-ban létrehozott Nemzeti Tudománypolitikai Tanácsból.¹² Mit tesz isten, pár hónap múlva Krausz Nobel-díjas lett, mire Csák szinte azonnal felkérte az új Kutatási Kiválósági Tanács (KKT) tagjának, sőt elnökének.¹³

Idén január elején végre elindultak a már több év óta nem a szokásos szeptemberi, hanem – nyilván pénzügyi okokból – a következő év elejére halasztott OTKA-támogatású kutatások. És jöllehet az ideai pályázatok tavalyyival azonos keretösszege, a 13,5 milliárd Ft, valamint a januári kiírás rég meg volt ígérve, mindenki tútkön ült, hogy miért késnek a felhívások. Aztán egyre több szóbeszéd terjedt el, hogy vagy nem is lesz már OTKA, vagy valami egészen más lesz, amit a KKT talál ki, mire jó két hete végre megjelent a közlemény a hivatal honlapján.¹⁴

Eszerint a Nemzeti Kutatási Kiválósági Program (NKKP)¹⁵ jóval nagyobb, 19 milliárd Ft keretösszegéből kevesebb, de magasabb költségvetésű, a mostani 48 millió Ft/4 év helyett 2 vagy 4 évre 100-200 millió Ft támogatást nyerhetnek el. A továbbélő két (osztrák, szlovén) nemzetközi program mellett három pályázati rovat lesz: az *Excellence*, amely lényegében az Élvonala céljaival azonos, vagyis az ERC-nyerést célozza, valamint éppen az ERC szókincsét másoló *Advanced* a tapasztalt, és a *Starting* a fiatal kutatóknak. Megújul a pályázatok értékelési rendszere is: „*Az anonim bírálók zömmel külföldi szakemberek lesznek, bírálataik alapján a pályázatokat – a korábbi 28 zsűri és 4 kollégium helyébe lépő – 14 tudományterületi értékelő testület fogja kiválósági sorrendbe rendezni. Az új, főszabály szerint 7 tagú értékelő testületek többségében külföldi szakértők részvételével állnak fel. A sikeres pályázatokról a végső döntést a Kutatási Kiválósági Tanács hozza meg.*”¹⁶ Nos, ez már valóban az OTKA halálhíre – még akkor is, ha az OTKA kiváló e-rendszerébe kell feltölteni a pályázatokat, vagyis a szelleme mintegy a csontjaiban tovább él.

Ráadásul az indoklás is hamis, hiszen a mintaként említett ERC-nek éppen huszonhét zsűrije (panelja) működött tavaly, három tudományterületre osztva.¹⁷ Az eddigi kilenc humán és társadalomtudományi zsűri helyébe összesen három panel lép: egy humán, egy társadalomtudományi (gazdaság, jog, szociológia stb.) és egy pedagógia-pszichológiai (az ERC-ben hét van). De nem ez a legnagyobb baj. Hanem inkább az, hogy a még Pálinkás kezdeményezésére kialakított pályázati piramis, amelyben az MTA és az OTKA vett részt, gondoskodott arról, hogy minden szinten lehessen megfelelő pályázati lehetőségeket találni, ahogy ezt fent megírtuk. Most nemcsak ennek az alapja tűnik el, hanem sokkal kisebb lesz a beadott és nyertes pályázatok aránya is. A tavalyi utolsó ciklusban 1400 beadott pályázatból 360 nyertes volt: ez majdnem 26 százalékos arány.¹⁸ Változatlan számú jelentkező mellett ez az idén csaknem feleannyi, 14 százalék lesz. Ezt az új rendszert a meglévő OTKA „tetejére” kellett volna ráépíteni.

A folyosói hírek szerint a Krausz által kitalált modellben a tizennégy panelbe valószínűleg előszűréssel kerülnek a pályázatok, a már sokszor bejelentett automatizált tudományometriai mutatók alapján, jöllehet ezeket a módszereket a tudomány világa igencsak elítéli.¹⁹ A végső döntést a tudományterületi arányokra tekintet nélkül a KKT hozza meg, kizárólag az ERC-képességet véve figyelembe. Kérdés persze, hogyan találnak ilyen rövid idő alatt magasan kvalifikált külföldi paneltagokat, akik akár Budapestre is utaznak:

ugyanis az értékelés június 24-én kezdődik, és október 18-án már le is zárul, miközben a bejártott OTKA-szervezetben a februári beadás után augusztusban hirdették ki a döntéseket. Nem beszélve arról, hogy ha most kezdik el keresni a külföldi bírálókat, akkor az elutasításokra is számítva aligha lesz elég egy hónap véglegesíteni a személyeket. Amúgy pedig menet közben még bármi változhat a bejelentés szerint. Az egész puccsot az OTKA-t elsöprő fent idézett törvényhely tette lehetővé, ám ez még nem minden. Mert semmit nem tudni, mi lesz a folyó kutatások értékelésével: a kollégiumokat és zsűriket szélnek eresztették, a Hivatal pedig majd maga választja ki az értékelőket. Végül, amit mondani se kell: a tudomány képviselőivel, de még a pályázási és bírálati rendszerek korábbi és jelenlegi ismerőivel sem volt semmiféle konzultáció – híven az egyetemesen eluralkodott kapkodás gyakorlatához.

„Alázottnál jobban alázva / Vizsgálom szivem, izmom, kedvem: / Hol a próféta örült láza, / Mely fölörjög, tombol az Égre?” (Ady Endre: Mai próféta átka)

1 Számos forrást igyekeztem megnézni, közülük a leghasználhatóbbak ezek voltak:

<https://nkfih.gov.hu/hivatalrol/otka-kiadvanyok/visszaemlekezesek>

<http://buzs.c3.hu/1404/04beszelgetes.pdf>

https://nepszava.hu/3092270_rendszer-visszavaltas-a-tudomanyban

Sajnos a Wikipédia szinte használhatatlan:

https://hu.wikipedia.org/wiki/Orsz%C3%A1gos_Tudom%C3%A1nyos_Kutat%C3%A1si_Alprogramok

[https://hu.wikipedia.org/wiki/Andorka_Rudolf_\(szociol%C3%B3gus\)](https://hu.wikipedia.org/wiki/Andorka_Rudolf_(szociol%C3%B3gus))

2 [https://hu.wikipedia.org/wiki/Andorka_Rudolf_\(szociol%C3%B3gus\)](https://hu.wikipedia.org/wiki/Andorka_Rudolf_(szociol%C3%B3gus))

3 <http://buzs.c3.hu/1404/04beszelgetes.pdf>

4 <https://mkogy.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99700136.TV>

5 OMFB = Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság

6 Egyes források szerint ez évi 7 milliárd Ft volt.

7 https://index.hu/tudomany/2015/01/15/palinkas_jozsef_lett_a_tudomany_andy_vajnaja/

<https://darvasbela.atlatszo.hu/2015/02/04/fekezett-habzasu-otka-sirato-zajkerulo-felreallas/>

8 A négy kollégium hivatalos elnevezése ez volt: Bölcsész- és Társadalomtudományok, Műszaki és Természettudományok, Orvosi és Biológiai Tudományok, Komplex Környezettudományi Kollégium.

9 https://hu.wikipedia.org/wiki/Birkner_Zolt%C3%A1n

10 A 2019-ben elfogadott módosítás szerint: „A Kormány által kijelölt szerv vezetője egy adott pályázati kiírás vonatkozásában dönthet úgy, hogy a pályázatok a (2) bekezdésben [tehát a szakértői testületek által] meghatározott rendtől eltérően kerülnek értékelésre.”

<https://qubit.hu/2020/09/23/hobbibol-fejlesztett-algoritmussal-fenyegeti-a-tudomany-szabadsagat-palkovics-laszlo-miniszteriuma>

<https://www.es.hu/cikk/2020-10-02/kenesei-istvan/level-a-miniszterhez.html>

11 https://hvg.hu/itthon/20200901_Aki_fizet_az_dont_irta_a_kormanyzati_hivatal_vezetoje_a_felulbiral_tudomanyos_palyazatokrol

12 https://hvg.hu/itthon/20200219_Korabbi_nemet_EUs_biztost_nevezett_ki_Orban_a_Nemzeti_Tudomanypolitikai_Tanacs_tarselnokenek

https://hvg.hu/gazdasag/20231005_Krausz_Ferenc_akkor_kapott_Nobeldijat_amikor_mar_nem_szamitottak_a_munkajara_a_kormany_tudomanypolitikai_tanacsaban#Echobox=1696513339

13 <https://nkfih.gov.hu/hivatalrol/hivatal-hirei/krausz-ferenc-reszvetelelevel-megalakult-a-kutatasi-kivalosagi-tanacs>

14 <https://nkfih.gov.hu/hivatalrol/hivatal-hirei/megujul-otka-rendszere>

15 Nem bírom megállni, hogy ne vegyem észre: az NKKP rövidítés a Magyar Kétfarkú Kutya Párttól (MKKP) csak egy betűben tér el, ráadásul kiejtve alig hallani a különbséget.

16 A KKT tagjai: „Aczél Petra társadalomtudós, Greiner István, a Richter Nyrt. kutatási és fejlesztési

igazgatója, Kondorosi Éva növénybiológus, Krausz Ferenc Nobel-díjas fizikus, Perczel András biokémikus, Röst Gergely matematikus, valamint a műszaki tudományok területén dolgozó Stépán Gábor.”

<https://nkfih.gov.hu/hivatalrol/hivatal-hirei/krausz-ferenc-reszvetelelevel-megalakult-a-kutatasi-kivalosagi-tanacs>

Egyébként az NKFIH honlapján hozzáférhető, 2024. január 31-i dátumú leírásban 30 zsűrit sorolnak fel:

<https://nkfih.gov.hu/palyazoknak/szakteruleti-kollegiumok/tudomanyteruletek-180603>

Pedig a bankárból, majd a Díjbeszedő Holding vezéréből lett NKFIH-elnök nyilván tud számolni:

<https://nkfih.gov.hu/hivatalrol/szervezeti-felepites/elnok>

17 <https://erc.europa.eu/evaluation-panels>

18

<https://nkfih.gov.hu/hivatalrol/hivatal-hirei/kozel-14-milliard-forint-kivalo-magyar-kutatasok-tamogatasara>

19 https://mersz.hu/hivatkozas/matud202104_f57025/#matud202104_f57025

De ld. például a CoARA kezdeményezést is: <https://coara.eu/>